

A. In de schriften'Geschiedenis' 1-69 (OPS tg 200-03, 73-140; Tresoar, Leeuwarden)

Dateringen, in vet en tussen teksthaken, zijn ontleend aan de schriften zelf of aan bezoekersregisters Rijksarchieven Leeuwarden en Groningen.

73/1 – 75/3 boeken over geschiedenis rekenen etc.

76/4 Pirenne, dl 3, 2e en 3e boek (over de Renaissance); Huizinga, Driemaand. Bladen 1914

77/5 (over Kornwerd)
78/6 Chamberlain, Die Grundlagen des XIXen Jhs, 2e dr. 1900; A.E. van Giffen, Die Fauna der Wurten 1913; Cuperus, Kerkelijk leven der Hervormden 1916; L.J. van Apeldoorn, De kerkelijke goederen 1915 [] aantt. uit RvA 1546 en 1511, uit FVA 1888 en 1896 (volkstelling), A. Cuperus, Staat der volkst. 1918; Gedenkboek Achlum 1911; volkst. 1909; F. Westink en G. Folkertsma, Handboekje maten; J.H. van der Velde, De ontwikkeling van het toezicht op maten en gewichten in Fr. 1916

79/7 archivalia: reëelkoh. Wonseradiel Kornwerd 1749, volkst. 1744 Kornwerd, Quot.koh. Wo. Kornwerd 1749 [gestuurd **16-5-1918**]; reëelkoh. Wo Kornwerd 1733 [gestuurd **4-6-1918**]; uittr. vervolg 78/6; Blink; Teg. Staat, Volkst. 1909; T.J. de Boer, De Friesche kleiboer Tweem. Ts. 1898

80/8 Beneficialbk.; RvA; billetten verk. pastorielanden

81/9 Blink; P.J. Blok, Studies over Friesche toestanden in de middeleeuwen; G. Acker Stratingh, Bijdr. lit. gesch. oudheidk Drenthe;

82/10 Ph. Heck, Die altfriesische Gerichtsverfassung 1894; A. Meitzen, Siedelung und Agrarwesen der Westgermanen und Ostgermanen 1895

83/11 Fulda, Werden; Holl. Oorkonden; Ofr. Oork.; Charterboeken; Richthofen

84/12 A. Dopsch, Die Wirtschaftsentwicklung der Karolingerzeit, vornehmlich in Deutschland; id., Wirtschaftliche und Soziale Grundlagen der Europäischen Kulturentwicklung 1918; F. Swart, Zur friesischen Agrargeschichte [1910]

85/13 Swart vervolg; Charterbk. II; E.F.J. Dronke, Fulda 1850

86/14 Fulda, Oostergoo; Halsema; Ludger

Gesch 15 ontbreekt, maar uit register Postma op schriften m.b.t. Friesland valt af te leiden dat hierin in ieder geval stonden: Ludger, Werden, [Kötzsche, Rudolf. Die Urbare der Abtei Werden a.d. Ruhr, A: Die Urbare vom 9.-13. Jahrhundert. Bonn 1906. [Rheinische Urbare, II] aangehaald in Swanneblommen 2 [9 **juni 1920**], Waitz, Agrimensorem, Lacombed, Lamprecht [*Deutsches Wirtschaftsleben im Mittelalter*; aangehaald in It Heitelân 1920; ook in Swanneblommen 2 [**juni 1920**, P. bedankt I.H. Gosses], Oork. Gr., Maten

87/16 Lamprecht vv.; op etiket ook: Werden, Oostfr. Oork

88/17 Van den Bergh, Oorkondenboek III, suppl. bewerkt door James de Fremery, volgt: "Opm. Prof. Gosses: op pg. 174 No. 4 In andere uitgave: "seventhien pont wartlandes" " [aangehaald in **juni 1920**], Jaekel Fr. Munt, Berl. Zs. f. Numismatik XI en XII, Pierson, St. munten, Muller, uitg. Floris ..; Charterboek Fr., RvA; Oorkondenboek van Gelre en Zutphen, uitg. L.A.J. baron Sloet; Mnl. Wbk; Wassenbergh, Taalk. Bijdragen; Informacie upt stuck der verpondinghe .. Hollant ende Vrieslant MDXIV, uitg. Mij .Ned. Lett [aangehaald in Swanneblommen 2 [**juni 1920**] 107]; Francks Et. Wbk.; inlichtingen dr. J. Bergsma over mhd. innunge, mnl. eeninge [cf. Eamelsman, It Heitelân 1 (1920) van 14 febr.: Bergsma daar niet genoemd, aantekening zal dus iets later zijn]; A. Telting, De Friesche stadrechten; C.H. Trotz, Jus Agrarium Fr. 1751 [aangehaald in Swanneblommen 2 [**juni 1920**]]; A. Matthaei, Veteris aevi analecta III (1738) (uit Sibr. Leo), Van Giffen: terpen 0-1000 n. Chr. (toen met dijken begonnen) Op bodem nog bebouwd. Dus later zee gerezen en toen opgehoogd. 1. etagebouw. 2. heuvels vereenigd. 3. ringdijk (gebeurt thans nog; maar niet in oude geconstateerd); Chronijke van Joannes van de Beke; uit hs. Nr. 103; G.L. von Maurer,

Geschichte der Dorfverfassung in Deutschland (1865)

89/18 vv.; opmerkingen over Fr. Wetten (oer landmeten); Hs. Obe Sikkas Bangma 505 blz. (alleen riem-voet); Hs. 31 van PE (alleen paar grootte-aanduidingen land; [mogelijk **14-7-1920**, wanneer P. in bezoekersregister RA Groningen geregistreerd is met onderzoek betr. "friese landmaten en de agrarische toestand," brief De Vey Mestdagh 6-4-1981]; aantt. betreffende artikel pond; G. Colmjon, Register van oorkonden, die in het Chbk. van Fr. ontbreken. Tot het jaar 1400; H.O. Feith en G. Acker Stratingh, Abten van het klooster Wittewierum (1866); Nomina Geogr. Neerlandica IV (1899); A.M. Pleyte, De rechtstoestand der marken in Nederland (1879)

90/19 vv.; J.W. Mulder, Bijdrage tot de kennis van de rechtstoestand der marken, in het bijzonder van die in Overijssel (1885); F. Philippi, Osnabrücker Urkundenbuch (1892); J. Houwink, De staatkundige en rechtsgeschiedenis van Ameland tot deze eeuw (1899) (groot uittr.); Fr. Arends, Ost-Friesland und Jever in geogr., stat. und besonders landwirtsch. Hinsicht (1818) (groot uittr.);

91/20 Osnabrücker Urkundenbuch Bd. III, 1201-1250; aantt. betr. marken in Westerwolde van dr. Joosting; Osnabr. Urk. III, 1251-1259; Roger Williams, Westphalisches Urkundenbuch bd. III, 1201-1300 (1871), opm. dr. Joosting: In Drenthe op de marken geen spoor van Gewannsystem gevonden. Op de esschen hebben de boeren ieder één stuk, maar een groot aantal verspreide stukken); aant. P: Hypothese: om het land te kunnen verdeelen, met lengtemaat benoemd. Vergelijk zonsverd. van 5 duim; iets over marken in prov. Groningen en Drente; Jan Kops, Magazijn van vaderlandschen landbouw IV (1808); De grootheid der maten van grasen, jucken, deimten, voerlingen enz. in de provincie van stad Groningen en Ommelanden (1683); PE IV, A.Q. van Swinderen, Landrecht van Wedde ende Westerwoldinge-lant (1566); J. de Rhoer, Eene plaatselijke beschrijving van Westerwoldingerland; verkoop van provinciegoederen 1656; Tresoir van de maten (1590), navraag möllen Zandstra, Richth. molesfot; aantt. uit het Recht. Archief op het Rijksarchief (ook over mollen), aantt. J.B. en O.E. (id.); S.W. Westink en G. Folkertsma, Handboekje over de landmaat (1827); P.C. Scheltema, Verz. van spreekwoorden (1826) (tollen en mollen, arm Dokkum); Uit Fr. Volksleven IV. Volkbegrippen, opm. Van der Burg. In de Sneeker stadswide werden de aandeelen lotten of tollen genoemd; Mn. Wbk (tol); lezing Van Giffen, over hunebedden; D. Roessingh, Het gebruik en bezit van den grond bij Germanen en Celten (1915), groot uittr.

92/21 vv.; J. Hoops, Reallexikon der Germ. Altertumskunde (1911-13); K. Rhamm, Die Grosshufen der Nordgermanen (1905, groot uittr);

93/22 vv.; Recht. archieven VI e2, dl. II, dl II, over molen onderhoud alles te Onstwedde, id.; MnWk.; Fr. Seebohm, Die Englische Dorfgemeinde (1885), groot uittr.

94/23 vv.; Grimm; Hs. Archief 1545 nr. 8 e.a. hss., Westerwolde, veel, per dorp; Ph. van Blom, De dorpsgemeenten in Friesland, De vrije Fries 14; A.J. Andreae, Bijdragen tot de burgerlijke en kerkelijke indeeling van Fr.; F. Buitenrust Hettema, Bijdragen tot het Fr. Wbk.; U.J. Noordewier, Een bijna vergeten hoofdstuk uit het leven onzer vaders (1854); aantt. uit Blink, heel kort, veel literatuuropgaven;

95/24 vv. Emden Jb X, B. Bunte, Über den Grundbesitz der Klöster Fulda, Werden und Korvei in den alt-frieschischen Gebieten; id. id. Bunte, Ausführl. Untersuchungen über die auf Fr. sich beziehenden Traditiones Fuldensis; id. bd. XI, Bunte vv., id. Bunte XIV Georg Hanssen, Agrarhist. Abhandlungen; Bijdr.n voor de gesch. van het bisdom van Haarlem XVI (1891), Cart. Zijklooster Haarlem; Jahrb. der Gesellschaft für bildende Kunst etc. X, Ost.fr. Volks- und Rittertrachten, Worp van Thabor (ook over kleren)

96/25 vv. Emden Jb XIII; id. XIV; id. II, Ernst Friedländer, Güterverzeichniss Kloster Langen in OF; Lohstöter, Ordaliën der Friesen; Geschiedk. Atlas van Ned., Marken Drente, Gr., Ov. en Ge.; geen auteur genoemd, Stadsbezit in grond en water gedurende de Middeleeuwen

(1903); Enquete ende informacie 1494, 1876; Ph. van Blom, Wat de terpen ons leeren, FVA 1895; J.L. van Apeldoorn, Ontbindende en samenbindende krachten (1921)

97/26 verdeling in de literatuur (op etiket: Gewann id.), Meitzen X, Dopsch XV, Kötzsche XIV, Lamprecht XVI, Von Maurer XVII en XVII, Hypothese. Eerst in gebruik virga (mollen) op plaatsen met hoevenstelsel. Gras op plaatsen met verschillend particulier bezit. Virga = 30 gras. Zodoende gras = pes genoemd. Dit later als eenheid gebleven, nadat virga verloren was gegaan; aantekeningen na gesprek met Cuipers; De Boer: In Stiens is 25 bunder buurfenne kerkeigendom door een paar greppels in stukken verdeeld; T.H. Rinia b.v. 3 visschers; G. Hanssen, Agrarhistorische Abhandlungen (1884)

98/27 vv.; aantt. uit Du Cange, arapennis; F.W. Maitland, Domesday book and beyond (1897); Paul Vinogradoff, English Society in the Eleventh Century (1908)

99/28 vv. (tussendoor aant. uit Maitland bij blz. 284 uit Vinogradoff); Prof. Kern .. land en die andere = ploegland (hangt samen met acre). Tune pound = belasting pond in plaats van belasting in natura. Tune hangt met zweren samen.' Aantt. uit Werden, conclusie namen: vooral in omtrek Emden heeft pes overwicht op virga; Opmerking 1-4 plus 1a: Teveel steeds op bouwland gelet. Terra boum Rhamm, Emd. Jahrb. als hoeven .. (ossegang); opmerking 1-9, 1: De verdeling der erven ging beter door middel van koeien, dan door bouwland. Het weiland was de hoofdzaak. Dus vol erf = virga genoemd. Men kon nu verdeelen door middel van koeien. Vol erf = 16 koeien plus 8 paarden; Mnl. Wbk, Schiller en Lübben, Mnd. Wb; Oudheden en Gestichten Groningen, 1724; Memoires Comonnes publiée par L' Academie Royale Bruxelles 1881 I. Victor Brants, Histoire des Classes Rurales jusquá la fin du XVIIIe siecle II. Frans de Potter en Jan Broeckaert, Geschiedenis van den Belgischen boerenstand; Karl Lamprecht, Beiträge zur Geschichte des französischen Wirtschaftslebens im elften Jahrhundert (1878)

100/29 vv.; J.H.F. van Swinderen, Ac. Pr. Over den oorsprong en de geschiedenis van de Belasting op de floreenen in Friesland (1861); uit archief: Verzegeningen Termunten en Borgsweer (V P1), S 212: grastallen, jucken etc. 1555, opmerking 1-6; Statenarchief inv. No. 845, kaarten 1642 (Rolde, Peele e.a); Nijhoffs bijdragen Ve reeks dl VI, De Jonge van Ellemeet; Teg. Staat Drenthe (1795), opmerking breedte akker, mollen, nog een opm.

101/30 aantt. bij Heck (zie 82/10); opm. bij Anlage 16 (Olderup) uit Meitzen, id. 14 (lees: 24, Scariff Townland), id. 88 (Filsum), id. 15 (Maden); Cornwardt 1691 (100e penning); literatuur uit de geschiedenischriften die nog geraadpleegd kan worden, zie verder 34; bouwlanden Annen 1641; Kornwerd slatting 1760; W.W. Buma, Het regt der hervormde floreenpligtigen ten platten lande in Fr., (1849); Cartulaire de Redon (en Bretagne); onderzoek of de wardeelen evenredig met het bouwland zijn, Anloo, aant. uit Enc. Brit. over hide; id Ducange; S. Muller Fzn., Het oudste cartularium van het Sticht Utrecht (1892); tweede lezing van Rhamm (groot uittr.)

102/31 vv. Rhamm; Oostfr. Wbk , tjuche; vv. liber censualis dl VI, VIII J.H. Lewinski, The origin of property and the function of the village community (1903), over Rusland o.m.; Schenkingen aan Fulda

103/32 vv. Fulda; Emden Jb X; Alexander Kaufmann, Beiträge zur Kenntnis der Feldgemeinschaft in Siberien (1896); aantt. uit het Oorkondenboek van Gr. en Dr.; G. de Vries, Het dijks- en molenbestuur in Hollands Noorderkwartier; Acker Stratingh, Feith en Boeles, Bijdragen tot de gesch. en oudheidk. inz. van de prov. Gr. (1874)

104/33 H.G. Hamaker, De rekeningen der grafelijkheid van Holland onder het Henegouwsche huis; Rerum Danicarum (vv. 31); Liber Aarhusiensis div. dln; Herm. Biernatski, Schleswig-Holstein-Lauenburgische Landesberichte (1846, 47)

105/34 Marken .. 1641; A. Beekman, Dijk- en waterschapsrecht in Ned.; M. von Wicht, Das Ostfr. Land-Recht nebst den Deich- und Syhlrecht; uit Meitzen dl. 2, 3, uitvoerig); uit Steiner. Gesch. der Rechenkunst; litt. bij Beekman; uit Bijdragen Overijssel, o.a. J de Hullu, De

markecedel van Holten

106/3 vv. Overijsselse marken, vele; S. Muller Fzn., De registers en rekeningen van het bisdom Utrecht 1325-1336; Teg. Staat Overijssel (1781); J.W. de Racer, Overijsselsche gedenkstukken 3e st. (1784)

107/36 vv.; Bijdrn. Gesch. Overijssel 13, it Hultsch (bij Herodotus 1 stadion = 6 phithren = 100 klafti...; en nog wat; uit Ptolemaeus, verkl. door Karl Manitius); G. Dumbar, Analecta (1719); H. Brugmans, De kronieken van het klooster Aduard (BMHG 23); L.A.J.W. Sloet, Bijdragen tot de kennis van Gelderland (1852-55); id. Geldersche markerechten (1911); H.G. Ehrentraut, Fr. Archiv (1848); 1467-1469

108/37 vv.; opmm. bij Werden a-d (pes, virga, voet, gras, hoeve); A.S. de Blecourt, Aantt. over marken (TsvRI, 1918-19), groot uittr; M.S. Pols, Costumen van Nijenburg en van Bunschoten (Versl. en mededd); J.M. Nap, Ommelander zijl- en dijkrechten uit de 15e en 16e eeuw; p. 239 bron niet duidelijk (wsch. Versl. Oud-Vad. Recht): Lijst goederen proostdij van St. Jan, e.a.; A. Telting, Oude rechten van het eiland Terschelling

109/38 Molema; Oostfr. Wbk.; Densch; Pufendorf, Observationes juris universi (1757); J. Frost, Agrarverfassung und Landwirtschaft in den Niederlanden (1906); Bronnen OVR, Versl. en medd. 2: S. Muller ...er (1298-1304), e.a., over marken, meent e.d.; aantt. van prof. Gosses; Alfons Dopsch, Wirtschaftliche und Soziale Grundlagen der Europäischen Kulturentwicklung (1918); werken HG Utrecht NR 5, Peerlkamp Hortensius over .. Naarden, Nalezingen en bijvoegsels (1892); A. Perk; A. Perk, Vsln. omtrent den oorsprong en den aard der gebruiksrechten op de heiden en weiden in Gooiland (1842)

110/39 okt. 1922 vv.; Georg Grosch, Markgenossenschaft und Grossgrundherrschaft im frühen Mittelalter (1911); Fustel de Coulanges, Recherches sur quelques problèmes d'histoire 2e ed., 1894; R. Hildebrand, Recht und Sitte auf den verschiedenen wirtschaftlichen Kulturstufen (1896) [rec. Von Halban in Zs. f. Sozial- und Wirtschaftsgesch. 6 (1898)]

111/40 vv.; Friedrich Paulsen, Aus meinem Leben (1909); Jacob Grimm, Weisthümer dl 3 (1842)

112/41 Jos Habets, Limburgsche wijsdommen (1891); J.G. Chr. Joosting, Ordelen van den etstoel van Drenthe (1893); S.J. Fockema Andreae, Bijdragen tot de Nederlandsche rechtsgeschiedenis 3e bundel (over horigheid) (1892); P. Vinogradoff, The growth of the manor (1905)

113/42 vv.; Otto Greide, Das Deutsche Genossenschafts Recht dl. 2 (1873); Richard Schröder, Lehrbuch der deutsche Rechtsgeschichte 4e opl. (1902)

114/43 vv.; W.J. Athley, Economic history and theory (1892); J.M. Kemble, The Saxons in England (1849)

115/44 [dec. 1923] vv.; W. Cunningham, The growth of English Industry and Commerce during the early and middle ages (3e ed., 1896); F.L. Attenborough, The laws of the earliest English kings (1922); NRC **17-11-1923**, Marke-verdeeling, id. **4-12-1923**, Ontwatering en verkaveling van het Staphorster veld (met knipsel); inhoud Bijdr. voor Vad. Rechtsgesch., met aantt. P. over huur, id. Werken Hist. Genootsch. Utrecht; uit eigen aantt. over huur, id over periodieke verloting; Pertz, Monumenta Germanicae (niets dan titels delen); Simon van Leeuwen, Costumen, keuren ende ordonnantiën van het baljuwschap ende lande van Rijnland (1667)

116/45 vv.; J. de Koning, Samenvoeging en verdeeling van grondeigendom, Rechtsg. Mag. 1892; W. Bezemer, Een en ander over het Oud-Hollandsch naastingsrecht, RM id.; A. Ypey. Gesch. van het patronaatrecht (1829); E. Lesne, La propriété ecclésiastique en France aux époques romaine et mérovingienne (1910) ("belangrijk werk"); Fustel de Coulanges, Histoire des institutions politiques de l'ancienne France (1890); S. Muller Fz., De oudste goederenlijsten der abdij van Egmond, BMHG Utrecht 35, 1914; N.W. Posthumus, Gegevens betr. landbouwtoestanden in Rijnland in het jaar 1575, id.; S. Muller Fzn, Het oudste

cartularium van het sticht Utrecht (1892)

117/46 [jan. 1924] F.A.L van Rappard en S. Muller Fzn., Verslagen van kerkvisitatie in het bisdom Utrecht uit de 16e eeuw., Werken HG 3e serie nr. 29 (1911); H.G. Hamaker, De rekeningen der grafelijkheid van Zeeland onder het Henegouwsche huis, Werken HG NR 29 (1879); uit Wallace, Rusland; L.J. van Apeldoorn, Vredeban en rechte weer, Rechtg. Mag. 42 (1923); Fustel de Coulanges, Histoire des institutions politiques de l'ancienne France (1889)

118/47 J. Niesert, Münsterische Urkundensammlung (1827); G. Waitz, Deutsche Verfassungsgesch. 2e bd., 1e afd., 3e ed., 1882; J. Bijlo, Kroniek van Kapelle-Biezeling en Eversdijk (z.j.)

119/48 A. Beekman, Nederland als polderland, 2e dr.; Ts. Aadr. Genootschap inhoudsopg. 1910-1924 ,enkele aantt.; ..[uit Rietema? die staat op etiket], Over wierden en dijken, hierna aantt. "Wierhuizen. Van Giffen: bodem zoetwaterklei; dus geen zee, Bodem groote huizen en putten dichgegooid met Kar. aardewerk. Dus voor plusm. 700 geen gevaar voor zee. Dan ook niet bedijkt! (of misschien dijken vóór de terpen?); Lex Saxonum; J.G.C. Joosting en S. Muller Fzn, Kerkelijke rechtspraak in de Middeleeuwen (1906), hier worden verdrongen dorpen gesignaleerd; J. Lorie, Middelzee en Westergoo, Ts. KNAG 39 (1922); ...= 60 (Gesch??)

120/ 49 vv.; in zelfde afl. ts. reactie Beekman nov. 1922, 23 jan. Beekman: Lorie; daar volgt meteen op: Reis naar Nijland; medd. V[an] d[er] B[urg] Schapelaan of eeuwige laan heet ook de weg, links van de viersprong, waarbij aan het linker gedeelte op Schotanus "Zuurdijk" staat. Op de atlas van Eekhoff in het midden; Julius Gierke, Die Geschichte des deutschen deichrechts (1901, 2e dl. 1917); J.F. van Beeck Calkoen, Onderzoek der rechtstoestand der geestelijke en kerkelijke goederen in Holland na de Reformatie (1910); Eelco Verwijs, De oorlogen van hertog Albrecht van Beieren (1869)

121/50 vv.; D. Dethlefsen, Gesch. holsteinischen Elbmarschen; Otto Auhaugen, Die Grundlagen der Marschwirtschaft (1895); W. Detlefsen, Gesch. Id. 2e dl. (1892);

122/51 Rerum Danicarum

123/52 vv.; J.C. Ramaer, Het hart van Nederland in vroeger eeuwen (1913); Ts. v. Rechtsgesch. dln 1-4, 1918-1924, losse aantt., meer uit De Blécourt over Het veer te Garnwerd; J.J. de Geer van Oudegein, Archieven der Ridderlijke Duitse Orde, Balie van Utrecht (1871); Bijdragen Bisdom Haarlem dl. 30, 34 (1906, 1912), losse aantt.; Bijdragen bisdom Haarlem 4; archief; Leiden (St. Maarten)' Jan de Vries, De Wikingen in de lage landen bij de zee (1923)

124/53 vv.; A. Ypey, Gesch. v.h. Patronaatrecht (1829); Marken in Overijssel (Geschk. Atlas van Ned.) (1924); Marken in Gelderland, id. 1925; A. Cosquino de Bussy, Marken in Utrecht (1925)

125/54 vv.; Aantt. bij de atlas van Kuyper Noord-Holland (bebouwing t.o.v. dijk plus velden, P. zelf, conclusie 2 typen: 1. huizen aan dijken/wegen gebouwd. Bevat dus vrijwel geheel West-Friesland, 2. bevat groote velden met aparte naam zonder huizen, dus mark-aanleg type: Broek in Waterland, Edam, Den Helder, Hoogwoud, Ransdorp, Schagen); Bijdrn. en medd. HG Utrecht 43, 1922 ('niets van belang'), 44, 1923, rek. lastgeld Amsterdam e.a. 1507 (tekent Friese schippers aan); Kuyper, Zuid-Holland: P. tekent ligging huizen t.o.v. wegen en velden aan; BMHG Utrecht 46, 1925, Hallema, inventarissen Franeker ca. 1550; Georg Brodnik, Handbuch der Wirtschaftsgesch. (1925); Marckenboeck van Holten (kennelijk archiefstuk)

126/55 vv., Holten en Assendorp

127/56 okt. 1925) Marken in Overijssel, vv. aantt. Assendorp; floreenreg. Goingarijp; S.H. Gorter, De rechterlijke organisatie van Zeeland (alleen titel), H. O. Feith, Werken van Johan Rengers ten Post (1852); F.G. Slothouwer, Oligarchie (Nijffhoffs bijdrn. 1882; aantt. uit diverse tss: BMHG Utrecht 1900, Werken HG 27-28, 32, 34, 48 (= 1e deel. Kroniek Sicke

Beninge: "economisch niet van belang"), Kroniek van Abel Eppens (1911), Vsl. en medd. Overijsselsch recht en gesch. losse aantt. uit delen 19-41 (1925)

128/57 H. Kronenberg, Deventer weidrechten (1902); A.M.J. van Wijnbergen, Onze marken onder de werking der wet van 10 Mei 1886 (1893); Twisk, uit perkamenten hs., uitvoerig, zie ook in Friesland 58; G. de Vries Azn, De kaart van Hollandsch Noorderkwartier (1863)

129/58 vv.; Informatie 1514; George McCutchen mr ..., The land systems of Mexico (1923), uitv. Uittr.; [I.H. Gosses,] Welgeborenen en huislieden (1926)

130/59 vv.; Marken in Overijssel; voordracht van L. Jonker, Staphorst, Rouveen, Vriezenveen; Van Engelen van der Veen, Iets over Rumynghe

131/60 [jan. 1926] vv.; E. Norden, Die Germanische Urgeschichte in Tacitus Germania (1920), T. nam veel uit Plinius over; G. des Jarez, Note sur le manse Brabançon au Moyen Age (1926); id., Le problème de la colonisation Franque et du Re.. Agr. en Belg. (1926); aantt. uit Untersuchungen Richthofen

132/61 vv.; R. Wilmans, Westfälisches Urkundenbuch 1201-1300; D.F. Philippi, Osnabrücker Urk. Buch (1892); verwijst naar Gr 23); aantt. uit Oud Prov. Arch.Overijssel; Rapport Cie. Onderz. Grootburgerschapsrechten Kampen (1904); losse aantt.; reg. Charters en bescheiden in oud archief Kampen; regesten Utrecht, Muller (steeds over hoeven); id. Montfoort; Nedersticht

133/62 Atlas Kuyper, Utrecht ligging huizen t.o.v. wegen en rivieren; Belonje en Melchior, Terpen in Westfr. (1929); aantt. op Rijksarchief (over Noord-Holland), id gemeente-archieven; rechterlijk archief Schagen nr. 41; in archief Schagen: kast, plank; Bezoek aan Schagen; (op etiket ook: en vervolg van 73, aan eind in schrift: uit G 75)

134/63 Teg. St. Utrecht; Felix Rachfal, Zur Gesch. des Grundeigentums, Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik III 19, 1900 (gaat over Hildebrands visie, "veel over Caesar en Tacitus"); Ernst Mayer, Germanische Wergelder sowie Weidrechte und Römische Multa (Ts. v. Rechtsg. 1927); erfgooiers, Van Eck, 1927; Max Weber, Wirtschaftsgeschichte (1924); Vsln. en medd. Dir. Landbouw (1912) grondgebruik in Ned.

135/64 [v.v.?] Beschrijving der landbouwgebieden; Vsl. en Mededln. 1923 nr 2; Leopold Delisle, Etudes sur la condition de la Classe agricole et de l'etat de l'agriculture en Normandie au moyen age (1903); Max Weber, Die Römische Agrargeschichte in ihrer Bedeutung für das Staats- und Privatrecht (1891)

136/65 vv.; Anlagen zu den Stenographischen Reissacten über die Verhandlungen des Hauses der Abgesandten, 1878-1879, 1e bd. Nr. 1-120 (1879), nr. 54: Denkschrift über die Verhältnisse der Gehöfenschaften im Regierungs-Bezirk Trier (1878); M.Guérin(ed), Collection des Cartulaires de France tome 3, Cartulaire de l'abbaye de Saint-Bertin ((1840); Zs. der Savigny Stiftung für Rechtsgeschichte 32e bd., Germanische Abteilung (1911), p. 41: Ernst Mayer, Der Germanische Uradel; p. 229, Jozef Lappe, Eine untergegangene Bauerschaft (Volschmar); ook enkele aantt. uit de delen 33, 34 (1913; boekbeoordeling publ.s Grosch, Weimann, Wopfner, alle over Mark en Markgenossenschaft; "oude opvatting: Mg oeroud (v. Maurer, v. Gierke), nieuwe: in frankische tijd waren ze er niet, alle land is eigendom van grondheren (de Coulanges), nieuwe duitse lit.: ook dit onjuist"), 37, 40, 42, 44, 45,"46; geeft dan overzicht markeverdelingen uit eigen schriften: Haren (Gr 1 en 3), Peize (Gesch 32), Eestrum (Fr 12), Onstwedde(Gr 2); dan lijst van jaartallen: verwijst naar Fr 18, maar niet duidelijk of het daar uit komt, loopt van 450-650 tot 1291; J.C. Ramaer, Ts. Aadr. Genootsch. 2e reeks dl 45 (1928); Acta Sanctorum (1675), leven Liudger; J. le Francq van Berkhey, Natuurlijke historie van het rundvee in Holland dl 6 (1811); "mededeeling juffr. De Blécourt: voor 30 jaren te Winschoten de karn op slede (wieg) geplaatst en zonder pols heen en weer getrokken (bij kleine boeren)"

137/66 dissertaties Wageningen; W.J. Drogen, De gemeentegronden in Noordbrabant en Limburg en hunne ontginning (1927, is Wag. diss.); H.W. C. Bordewijk, Inleiding tot de

landhuishoudkunde (1924); J.C. Ramaer, Het Nederl. Alluvium in de Rom. Tijd en de Middeleeuwen, Ts, KNAardW 45, juli 1928; Markerhoofd, DVF 10; Otto von Gierke, Die Mark- und Walderbengenossenschaften der Niederrhein (1912), in: Untersuchungen zur D. Staats und Rechtsgeschichte 106e heft; Vierteljahrsschrift für Sozial und Wirtschaftsgesch. "aanwezig vanaf bd. 9," neemt ze door tot 20, maar maakt er nauwelijks of geen aantt. uit, behalve uit 20: Georg Ostrogorsky, Die ländliche ..gemeinde des byzantinischen Reichs im X Jahrhunderts, en uit: Carl Brinkmann, Die ältesten Grundbücher von Novgorod in ihrer Bedeutung für die vergleichende Wirtschaft- und Rechtsgeschichte

138/67 E. Nasse (vertaald uit Duits), On the Agricultural Community of the Middle Ages and inclosures of the sixteenth century (1872); bd. 19; R. Kötzsche, Allgemeine Wirtschaftsgeschichte (1924); lit. (o.a. Overijssel, Schokland, Kampen); Karl Haff, Die dänische Gemeinderechte (1909)

139/68 Vierteljahrsschrift X. Joh. Kindel, Die altfriesische Volkswirtschaft nach dem ältesten literarischen und Rechtsquellen; F. Liebermann, Die Eideshufen bei den Angelsachsen; vv. bd. X; bd. 13;14; 17 (Erna Schill-Krämer, Organisation und Grössenverhältnisse des ländlichen Grundbesitzes in der Karolingerzeit, o.a. Corvey); 18 (Terdenge, Zur Gesch.der Holl. Steuern im 15 und 16 Jh.); 13; 14; 15

140/69 vv. Haff, 67 ("dus bool iets als eg of twiere"); uitbreiding van rapport uit G 61; C.H. van Fenema, Het recht der grootburgers op de gemeene of burgerweide te Kampen (1903); registers van charters en bescheiden van Kampen (zie G 61, begonnen met 1363)

B. In de schriften 'Groningen en Drenthe' 1-6 (OPS tg 200-03, 206-211; Tresoar, Leeuwarden)

206/1 moet eerste blz. aan ontbreken, begint: Dus meest gewone bezit 1/4 erf, aantt. meest uit 18e eeuw [is maar stukje van halve blz.]; p.81, dl V, G. Acker Stratingh, De inkomsten der stad Groningen van het Gorecht in 1563-1564 (zie G 32); uit: Archief der generaltiteitslanden (in RA Den Haag) enkele deelen toevallig op Gemeente-Archief, hieruit: Rek.van Rudolf de Mepsche .. 1750; S. Gratama, Drentsche rechtsbronnen (1894); Drentsche geschied-, landhuishoudkundige en nijverheidsalmanak 1853; id. 1854; id. 1855; W. Tonckens, De ercis Drenthinis (1837); betekenis "erch" uit Haltansius, Glossarium Germanicum mediaevi, id. uit Adelung; gemeente-archief, Groot kaartenboek (stadslanden); in dit schrift vele plattegronden land boerderijen, noemt ook Gewann

207/2 kaart van de Prov. Waterstaat, nr. 66 Termunten hierbij: aantt. n.a.v. de Marken door mr. Joosting [uit Geschiedk. Atlas van Nederland, dat is: Joosting, De marken van Drente, Groningen, Overijssel en Gelderland, 1e afd. Den Haag 1920.. 1724-1729), verwijst naar Gesch 36 (Marktverdeeling van Onstwedde, 1827), geeft daaruit uittr.; RA Markscheiding tusschen Sellingen en Lande (?); J.C.G. Joosting, De archieven van kerspelen en marken in Drenthe (1910); Vereen. tot uitgaaf .. oud-vad. recht Vsln. en medd. Dl. 7 (1917); id. 6, Joosting, Willekeuren van Drentsche marken, 1910

208/3 ook hier moet blz. ontbreken, op etiket: Handschr. G.A. en R.A., Roden; aantt. betr. Beekman's kaart, ook aantt. (mond. medd.?) Rietema; K. von Richthofen, Fr. Rechtsquellen; Gosses, Utrechtsch en Friesch-Groningsch geld van de 11e tot begin 14e eeuw; G.A. Verz. van stukken 40, stadsrekeningen van 1548; e.a. stukken over stadsrecht; reg. der grasen enz. Staten-archief S 287 1, 2, 3, 4 ("op den rug 1630") [RA Groningen **19-1-1922**: "de verdeeling van den bodem in de provincie Groningen", brief De Vey Mestdagh 6/4/1981]; groot caarteboek van alle stadsplaatsen en losse landen R.A. 1501, 1482, IV 1, ; Hs. S 347, Verpondingen van de grastallen der provincie (1784?); Acker Stratingh (Haren); Statenarchief inv. No. 485, Eelde

209/4 vv.Eelde; etc.; O 67-68, Reg. opgemeten landen betreffend de verponding in de prov.

van Stad en lande (1650-1701); Ommelander archief; aantt. R.A.; A.S. de Blécourt, Beklemrecht en stadsmeierrecht (1920); Bijdr.n tot de kennis van den Teg. Staat der prov. Groningen 1860-; H.O. Feith, Redevoeringen en andere stukken II. Over de karspellijsten van Grijpskerk (1840); G. Kuyper, Tafel ter herleiding van de oude landmaten tot de N. landmaat (1823); H.O. Feith, Het Groninger beklemrecht (1828)

210/5 [in dit schrift balpenstrepen!, die dus van veel later] vv. [aant. Symbolische handelingen a. Feith nog stoklegging gezien; b. door pan van dak te nemen of zode uit land, in rechtshanden gelegd; c. halen = geheele overdracht en verlating van goederen; d. vaste goederen verkocht bij kaarsen-uitblussing; e. hoed = teeken van vrijheid; f. schoen = treden in schoenen]; W.B.S. Boeles, Het stemregt van eigenerfden in Groningen en Drenthe (1869); J.S. Magnin, Overzicht der kerkelijke gesch. van Drenthe (1855)

211/6 vv.; B.M. de Jonge van Ellemeet, Studiën op het gebied der Drenthsche kerkgesch. (NAkerkgesch. 13); Verhandelingen Pro Excolendo VII 1e stuk: H.O. Feith, Warfconstitutien en oordeelen .. 1601

C. In de schriften 'Friesland' 1-75 (OPS tg 200-03, 276-350; Tresoar, Leeuwarden)

Overgenomen uit Postma's eigen register op de schriften m.b.t. Friesland (gepubliceerd op www.obepostmaselskip.nl); aangevuld met in vet en tussen teksthaken data uit bezoekersregistraties Rijksarchieven Leeuwarden en Groningen en verzendingen van archivalia van Rijksarchief Leeuwarden naar Universiteitsbibliotheek Groningen. De archiefsignaturen zijn die uit de inventaris Berns (1919).

276/1. Wonsdl Aant. uit flor.reg., Atlas Eekhoff

277/2. Wonsdl Perceelen Engwier, Y17, 16, 15 [**12-9-22**]

278/3. Wonsdl Y15,14, 13, 12

279/4. Wonsdl Y11, 10, 9 [**19-12-22**], 8, 7, 6 [**18-1-23**]; Marken Ameland

280/5. Wonsdl Y5, 4, 3, 2, 1 [**4-2-1923**]

281/6. Wonsdl S21, 26; uittr. Andreae; Uittr. Huber

282/7. Wijnaldum in 1546; Stemmen, verkoop Past.

283/8. Wonsdl S25-20 [**26-5-1923**]

284/9. Wonsdl Ferwoude, Gaast; Meenscharren, dijkwezen

285/10. Wonsdl Engwier en Kornwerd in 1546; Veilingen, Plattegrond plaatsen [met latere aantekening; Zie ook: Zathen en landen enz.]

286/11. Wonsdl S20-23; Dijksarch., Kerk- en kloostergoederen [**13-6-1923**]

287/12. Wonsdl Huistax., inl. particulieren, bezoek Gaast, Plattegronden; Verdeeling Eestrum; Kloostergoederen [**2-8-1923**]

288/13. Wonsdl meenscharren, Plattegronden, C8, 7, 6 [**1-10-1923**]

289/14. Wonsdl C6, 5, 3, 2, 1

290/15. Procl. Tietjdl [**1-2-1924**]; Q1 Barradeel; Q2 Baa; Ameland ruilverk.; Friesche wetten

291/16. Wonsdl Engwier 1546; Firdgum 1546; Wolsum 1511

292/17. Fr. wetten, Recesboek 5deelen buitend., Fr. wetten, Jur. fris.

293/18. Fr. wetten, Siebs Westfr. Stud., Jaartax, Theissen

294/19. huslotha, Geestel. g. in Groningen, Huur in Middeleeuwen

295/20. Ameland G2; wandelland, Lex frisionum, Van Helten

296/21. Wonsdl Bill. Verkoopng Schraard enz.; Ameland G2. G1, E4, E3, B6; Perceelverdeeling [**18-6-1924**]

297/22. Wonsdl Halsband; Aanteekeningen uit kaarten Binnendijken, Rapport 1718, Middelzee, Halsband

298/23. Middelzee, Binnendijken

- 299/24. Be., Foeke Sjoerds, 3e en 4e Jaarverslag Terpen, Onderzoek Colmjon binnendijken
- 300/25. Q1 Wijmbr. (weesb.) [25-9-1924]; Oldeclooster (abt Thomas), Dijkageboek [13-10-1924 (18-8-1924 ervoor op RA geweest)], Postboek
- 301/26. Postboek, Hs. 156 Franeker (binnendijken), Fr. Volksalmanak, Hs. 687
- 302/27. Wonsdl oude plaatsen Kornwerd; Westddl. Q2 (inv.), Waterstaat Wijmbr. (op Gemeente-archief); M1 Hem. Old. [4-2-1925]
- 303/28. Recesboek Scharw. Hem (Wijmbr.); .. Hem. Old.; S23 Gaa (procl.bk); aant. uit Vrije Fries
- 304/29. Wonsdl Gaast en Ferwoude, Idsegahuizen enz.; Gaa S2, S1 [4-2-1925]; [vraagt bij brief 26-4-1925 floreenreg. 1858, gaat hem om Gaast en Ferwoude; Tresoar; zie ook 33]
- 305/30. Kempius, Weekbl. v.h. Recht (Sneek), Poelman (handel), Vrije Fries, Aant. uit Winsemius, 7e en 8e Jaarverslag terpen
- 306/31. Wolsum hoeven; Ameland, Van Blom in Schuiling [versch. 1924]; Kadaster Scharnegoutum enz., Watervloeden, Staveren (Heeringa)
- 307/32. Ameland vervolg, bezoek, Heidemij; Rienck Hemmema [17-7-1925]
- 308/33. Vervolg; Wonsdl Gaast en Ferwoude
- 309/34. Wonsdl Vacantietoelt; Friesche Volksalmanak
- 310/35. Reizen Middelzee [15 aug. 1925]; H.O. floreenregister 1700, Hss. Molkwerum
- 311/36. Tocht Middelzee [28 aug. 1925]; Hss. Molkwerum
- 312/37. floreenreg. 1700 Warns, Molkwerum, Koudum
- 313/38. Hindel. Scharboeken [22-10-1925]
- 314/39. Hindel. Scharb., Floreencohier
- 315/40. Hindel. floreenreg; Molkwerum
- 316/41. Hindel. Scharren, Volkstelling; Archiefst. Molkwerum
- 317/42. Floreencohier Molkwerum
- 318/43. Fennen Molkwerum
- 319/44. Hindel. Archiefstukken Hindeloopen, Hoogstaangesl. 1747; Teg. Staat, Hist. Avonden
- 320/45. Molkwerum hss. 63, 68, 77, 69, 70, 76; titels literatuur over floreen en Friese geschiedenis [12-1-1926]
- 321/46. Vervolg [Molkw., hs. 43]
- 322/47. Archief Hindeloopen
- 323/48. Gaa floreenreg. 1700, id. Stavoren; Workum rapport floreen [23-3-1926]
- 324/49. Hindel. vervolg
- 325/50. Hindel. vervolg, Reis
- 326/51. Scharb. Molkwerum [vraagt bij brief 27-4-1926 dit en andere hss. Molkwerum (55-57 en 59) nog eens, heeft er niet alles uitgehaald, wat eruit te halen was]; Stav. floreen 1700 vv.
- 327/52. Hindel. Fennen; Oostddl. Procl.bk 1657-1697
- 328/53. Doniaw. Floreenreg. 1700 [9-6-1926]
- 329/54. Hindel. Procl., namen uit scharboeken; maten in 1800
- 330/55. kerkeboek Engelum
- 331/56. vv. Engelum; Namen huurders, Stukken over Koudum
- 332/57. H.O. Inventaris.boek K1; Henn 1e procl.bk, 2e weesbk. [13-9-1926]
- 333/58. vervolg Henn. Weesbk.; Achtk. Floreenreg, 1700, Procl. R1; floreenreg. 1700 Tietj [7-10-1926]
- 334/59. Opst. Procl. en Recesb. B5, B4, G3; Hs. Reitsma [21-10-1926]
- 335/60. Opst. B2, Hss Rijks Arch. Den Haag
- 336/61. Amel. vervolg, Procl. G5, weesb. E1 [16-11-1926]
- 337/62. vv. Hs Reitsma; Amel. vervolg E2, Procl. G4, G6, E6 weesb., [16-12-1926]
- 338/63. vv. Hs Reitsma; Tietj. Weesbk M1; floreenreg. Lemsterl 1700; Frandl inv. Y1 [9-3-

1927]

339/64. eigenaars Ferwoude

340/65. Oddl weesboek I3; Wymbr quot., weesbk Q14; Schot procl. (1601-08)

341/66. Tocht Middelsee; vervolg Oddl; medd. Kingma; GA Workum; Ameland verkaveling, stukken prof. Van Blom

342/67. vv. Ameland, ook Terschelling; gemeene fennen 1511 (oork. St. Anthoniegasth.)

343/68. Fradl EG (1e proclbk); GA Leeuwarden 1e proclbk (1571-83), 2 (83-94); oork. St. Anth. Gh.; Harl. 1e procl.; De Wouden (H. Vonk), Berekeningen uit R.v.A., Nalezing grietmannen

344/69. Mendl Procl A2; Fradl EE1 (procl.); Siemelink; Hss. kloosters, Vrije Fries XIV, Pastorieplaatsen, Hss. Prov. Bibl., Beschr. Huizen [13-3-1928]

345/70. Lwdl weesboek M43, M1; Wddl floreenreg. 1858; Baa weesbk M1; Workum Siemelink, flor. 1748, procl. EE1; Mededeelingen Landbouw [12-6-1928, 11-7-1928, 7-8 en 9-8-1928]

346/71. Wddlprocl. D1. Da1; reis Firdgum; reis Dokkum; Workum percelen, proclbk.; Plaatsen Kornwerd, Firdgum, Ferwoude, Kimsward 1511, De Weeren, Idsegahuizen, Meded. Kingma, Reis Gaast, eigenaars Gaast [21-9-1928]

347/72. Koll procl. Q1; Dant procl. K1; Wonsdl Y9, Y18; Gesprek V. Giffen [11 en 30-10-1928]

348/73. Baa procl P1, 2; Wonsdl Vervolg, Meded. Kingma en kerkeboek Gaast, kaart van 1659 [7-1-1929, 14-2-1929]

349/74. vv. Baa; Frdl EE4; Wonsdl C8, C6, C2 [14-2-1929]

350/75. Wodl. C4; Leeuw. 1e invbk (1550-60), 2e inv. (59-60); Harl. Quot.; Hss. Museum, Lijst kerkeboeken, Hoogte op kaarten, Aant. L.C. [4-5-1929]